

DE
SCHADUWRIJKEN

Colofon

ISBN: 978 94 6365 538 5
1e druk 2023
© 2023, P.A.J. Zomerdijk

Uitgeverij Elikser
Ossekop 4
8911 LE Leeuwarden
www.elikser.nl
Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra
Ontwerp omslag: Luit Middendorp

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

DE SCHADUWRIJKEN

P.A.J. Zomerdijk

Voor Yvonne

Met dank aan Janny en Richard

De elite, als groep, vormt geen elite meer.
Om zich op peil te houden, moet de elitaire mens alleen zijn.

Gustav Le Bon

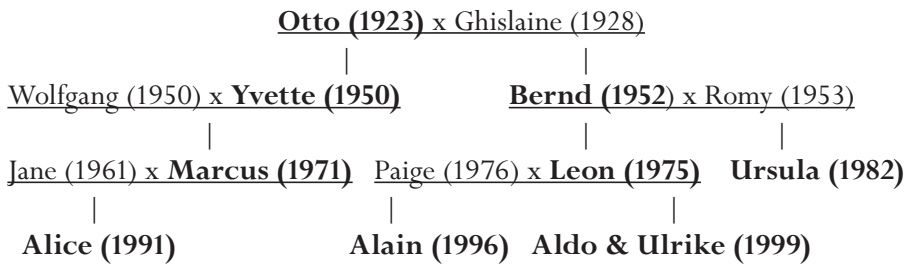
Zij die zich het verleden niet kunnen herinneren,
zijn gedoemd het te herhalen.

George Santayana

Inhoud

1. Een kind	11
2. De machtsoverdracht	17
3. Het verraad	28
4. De onderduiker	37
5. Vader en zoon	43
6. Het aanbod	52
7. De Samaritaan	64
8. De fotograaf	76
9. In het licht	93
10. De spion	100
11. De zoektocht	117
12. Een overleg	123
13. De val	138
14. De openbaring	145
15. De toenadering	153
16. Het beest	163
17. Het familiebezoek	177
18. Het avontuur	191
19. De overeenkomst	205
20. De verrassing	217
21. De vergiffenis	240
22. De erfgename	246
23. De rekening	259

Jongste deel van de stamboom van de familie Almsburg Diepenbronck

Een kind

*Het testament; 1726, Johanna Petronella Westerfeld von
Almsburgh:*

*Doodt zeker indien nodig, doodt met vaste hand bij twijfel en
doodt zonder twijfel uit voorzorg, maar doodt nooit impulsief en
altijd verholen door het duister.*

Juli 2012

Zuidoost-Kandahar, Afghanistan

De hitte deerde hem niet, hij was ermee opgegroeid en hij wist wat je ertegen kon doen, en vooral wat je niet moest doen. In zijn tienerjaren had Trevor vaak rondgezworven in de woestijn die grensde aan het ouderlijk huis aan de buitenrand van de stad waar hij zijn jeugd had doorgebracht. De vaalgele en bruine kleuren van de omgeving waren dan ook niet vreemd voor hem. Het enige verschil met thuis was dat het landschap hier nog kaler was en dat de sjofole huizen van het stoffige gehucht waar ze voor stonden meer weg hadden van verwaarloosde schuren dan van woningen.

In een dorp in de heuvels was een waardevolle informant als zodanig ontmaskerd. Ze hadden de opdracht hem met zijn gezin en zijn ouders naar de legerbasis over te brengen zodat ze buiten de klauwen van de taliban in veiligheid zouden zijn. De hele operatie moest voor het invallen van de duisternis afgerond worden, anders zou het hoogstwaar-

schijnlijk niet meer nodig zijn. De legerleiding had overwogen om ze met een aantal helikopters op te pikken, maar het risico van een snelle executie bij het eerste geluid van de naderende toestellen was reëel en daarom als onacceptabel beoordeeld. Ze hadden daarom het plan opgevat zich voor te doen als een reguliere patrouille-eenheid die routinematig de verschillende dorpen controleerde en bij toeval het dorp met hun object aandeed. Op die manier zouden ze de hele familie snel en geruisloos kunnen evacueren, om daarna onder luchtdekking terug te keren. Nu waren ze gestopt omdat ze een melding hadden ontvangen van een schotenwisseling langs een deel van de geplande route die nog voor hen lag en een gewapende confrontatie zou hun missie in gevaar kunnen brengen.

Trevor keek om zich heen. Een meter of vijf achter hem stond de tweede luitenant met Shahram, die de niet onbelangrijke functies van tolk en gids in een en dezelfde persoon combineerde. Ze overlegden met z'n tweeën en probeerden het beetje schaduw van de zieltogende boom waar ze onder stonden zoveel mogelijk te benutten. Verderop, dertig meter achter hen, stonden de humvees waarin de manschappen wachtten tot ze verder konden. Twee man hadden, net als hij, buiten de voertuigen hun posities ingenomen, wakend, één links, één rechts. De luitenant en de tolk bespraken de kaart op de laptop om een nieuwe, zo kort mogelijke maar vooral veilige route uit te stippelen. Shahram tikte op het scherm en wees daarna in de verte naar een weg die tussen twee troosteloze heuvels door liep toen Trevor een jongetje van een jaar of tien vanuit het gehucht op hem af zag lopen. De jongen riep iets naar hen, maar hij was te ver weg om hem goed te kunnen verstaan en ook al was hij dichterbij geweest, Trevor zou het toch niet begrijpen. Het aanhoudend

geroep had nu ook de aandacht van de anderen gewekt. Eén van de schildwachten had zich losgemaakt van de plek waar hij had gestaan en liep langzaam met een argwanende blik op hen af, zijn M16 naar voren op de grond gericht. De tweede begon zich eveneens in hun richting te bewegen, voorzichtig, alsof hij aarzelde.

‘Wat zegt hij?’ riep Trevor naar Shahram.

De tolk hield een hand achter zijn oor en kwam op hem aflopen in een poging te verstaan wat de jongen riep. Het duurde even voor hij naast Trevor stond. ‘Hij zegt: “Ik heb iets voor jullie.”’

Trevor keek naar de luitenant, die de situatie met een zorgelijke blik afwachend opnam maar niets zei of deed. Achter zich hoorde Trevor de jongen hetzelfde roepen, nu dichterbij. Hij draaide zich weer in de richting waar het geroep vandaan kwam en zag dat het ventje zijn pas steeds verder versnelde naarmate hij hen meer en meer naderde. Trevor strekte zijn linkerarm, maakte met zijn hand een stopteken en riep ‘Stop!’, maar de jongen liep door en begon, al roepend, steeds sneller te lopen. Op een meter of vijf van hem af vertraagde de jongen zijn pas en met een brede grijns op zijn gezicht frummelde hij onhandig twee donkere bolle metalen voorwerpen uit de beide zakken van zijn vest. Trevor zag in een ooghoek dat Shahram zich naar opzij op de grond liet vallen. Achter hem hoorde hij iets neerkletteren. Razendsnel, als in een reflex, trok hij zijn pistool uit zijn holster, richtte het op de jongen en schoot hem van dichtbij door het hoofd.

Het geluid van het schot had eenmaal tegen de verderop gelegen huizen weerkaatst, waarna het doodstil was geworden. Hij knipperde een paar keer snel met zijn ogen en zag dat de

jongen door de inslag van de kogel met kracht naar achteren geworpen was en nu met zijn hoofd op de harde zandweg in de brij van zijn eigen bloed en hersens lag. Eén been schopte in een stuipbeweging heen en weer, maar de rest lag stil. Hij zag een handgranaat over de grond rollen, tot die tot stilstand kwam tegen een pluk ravenzwart haar waar een paar dikke bloedrode druppels als sieraden op parelden. Verderop kroop Shahram in een stofwolk naar achteren.

De beelden die hij in zich opnam verbaasden hem. Wat had hij hiermee te maken? Hij zag zichzelf als een toevallige voorbijganger, een neutrale toeschouwer. Als uit het niets flitste een herinnering uit zijn kindertijd naar boven. Het was een al lang vergeten gebeurtenis, onbelangrijk, nietszeggend, maar nu zag hij het vlijmscherp voor zijn geestes-oog: de pop die hij plagend van zijn zusje had afgepakt en in de tuin tussen de planten had gegooid. Het zwarte poppenpruikje dat eraf gevallen was en in de gele droge aarde terecht was gekomen. Wat voor hem lag leek er een beetje op, behalve dat er aan dit pruikje een oor vastzat. Vreemd, waar was dat oor opeens vandaan gekomen?

Hij knipperde nogmaals met zijn ogen, waardoor zijn geest weer in het heden belandde. Langzaam draaide hij zich iets in de richting van de humvees achter hem, maar hield zijn blik op het lichaam dat voor hem op de grond lag, waarna hij schuins over zijn schouder luid en duidelijk riep: 'Veilig!' De manschappen richtten zich weer op, om zich heen spiedend met hun wapens in de aanslag. Eén marinier had de mitrailleur op het dak van zijn humvee bemand en laadde het door. Hij zag hoe de luitenant gebukt aan hem voorbijsnelde, vervolgens naast het inmiddels roerloze lichaam hurkte en zich er van dichtbij overheen boog. Na een paar seconden draaide de luitenant zich naar hem om en met

een van afgrijzen vertrokken gezicht zei hij: ‘Jezus Trevor, het is een kind!’

In plaats van te reageren op de afschuw van zijn meerdere wees hij ijskoud in de richting van de laptop die de luitenant had laten vallen. ‘Die kun je wel vergeten, die doet het niet meer,’ zei hij onbewogen en stak zijn Beretta weer in zijn holster.

Er kwam een onderzoek naar het voorval en er werd een proces-verbaal opgemaakt. Het kwam niet tot een zitting voor de krijgsraad, maar de reputatieschade die het leger door zijn actie had opgelopen, werd hem wel degelijk aangerekend.

‘We zijn hier om bescherming en steun aan de bevolking te bieden en een kind doodschieten wordt niet echt als hulpverlening gezien, zeker niet na dat verdomde bloedbad in Panjwai begin dit jaar,’ zei de kolonel, waarna Trevor met het eerste het beste transport naar huis gestuurd werd.

Een week later vond hij zichzelf terug op een marine-luchtmachtbasis in de buurt van San Diego, waar ze hem op een administratieve functie bij goederenlogistiek hadden gezet. ‘Tijdelijk’ hadden ze gezegd, maar het was hem al snel duidelijk dat dat tijdelijk erg lang zou gaan duren. Zijn nieuwe leidinggevende – net als hij een sergeant – bleek een enorme lul te zijn en hij overlaadde Trevor met nietszeggende klusjes die vooral een hoop papierwerk met zich meebrachten.

’s Ochtends voordat hij voor zijn werk naar de basis vertrok rende hij zijn vijf mijl, kwestie van gewoonte. Om zijn energie kwijt te raken zat hij iedere dag na het werk twee uur in het krachthonk op de basis. Na vier weken begon hij het veldwerk te missen, na acht weken meldde hij zich ziek.

Al direct een dag later moest hij op komen draven bij de medische dienst, die hem volledig gezond verklaarde, waarop hij weer achter zijn bureau werd gezet.

Het duurde nog een week voordat hij uit frustratie de sergeant op zijn gezicht sloeg en tierend en scheldend op iedereen naar huis vertrok. De dag erna kwamen twee agenten van de marinepolitie hem ophalen. Op de basis werd hij naar de majoor gebracht, aan wie hij zijn ontslagbrief overhandigde zonder er verder een woord aan toe te voegen.

‘Ik begrijp het,’ zei de majoor gelaten toen hij de korte brief gelezen had. ‘En ik moet je zeggen dat het me spijt dat het zo gelopen is. Dit heb je niet verdiend, maar ik kan in deze situatie ook niet veel anders doen dan je ontslag accepteren. Ik zal ervoor zorgen dat het een eervol ontslag wordt zodat je verzekerd bent van de premie waar je wat mij betreft meer dan recht op hebt.’

Even was Trevor verbaasd over de welwillendheid van zijn meerdere. Toen hij begreep wat dit inhield zei hij: ‘Dank u, majoor ... en ... eh ... de sergeant ... ik bedoel ... de klap die ik hem gegeven heb?’

De majoor maakte een wegwuivend gebaar. ‘Daar konden we natuurlijk op wachten. Iemand moest dat een keer doen. Laten we zeggen dat hij het over zichzelf heeft afgeroepen.’ Daarna ging hij staan, nam de houding aan en saludeerde met het woord: ‘Sergeant!’

Trevor deed hetzelfde: ‘Majoor!’

Ze schudden elkaar de hand en de majoor wenste hem verder het beste. Toen de militaire politie van de marinebasis hem terugbracht naar zijn huis besefte hij opeens: ik ben weer burger.

De machtsoverdracht

Het testament; 1615, Ysbrandt van Luin:

Kies je erfgenaam zorgvuldig, los van geslacht en bloedlijn maar binnen de familie, in de breedste zin van het woord. Loyaliteit en intellect zijn de belangrijkste keuzecriteria.

Als derde de leeftijd. Jeugdige volwassenheid garandeert vernieuwing en durf, de bijbehorende overmoed kan beteugeld worden door een open, aandachtige begeleiding.

Vele jaren daarvoor, januari 1975
Piëmont, Italië

Bernd en zijn twintigjarige vrouw Romy waren onverwacht uitgenodigd door zijn ouders, Otto en Ghislaine. Ze hadden hun landhuis in Tourgéville in de Calvados direct verlaten en waren met een al gereedstaand privévliegtuig naar Milaan gevlogen, waar een chauffeur met een Citroën DS hen opwachtte.

Tijdens de korte rit vanaf luchthaven Malpensa naar het Ortameer nam Bernd het landschap in zich op. Een wat somber landschap met kale witte populieren waartussen heren der een dun laagje sneeuw lag; niet veel, maar genoeg om te beseffen dat het winter was.

Nadat ze de bewaking bij het hek rond de grote tuin gepasseerd waren, stopte de chauffeur de wagen voor de trap-

treden van het monumentale huis nabij het meer. Meneer Giacomo – de Italiaanse *maggiordomo* van zijn ouders – stond in de opening van de massieve voordeur om hen te ontvangen. Bernd liep op de treden een klein stukje schuin voor zijn vrouw Romy uit, maar liet haar boven op het bordes voorgaan.

‘Welkom mevrouw Romy, komt u gauw binnen, het is koud buiten,’ zei de butler terwijl hij een stap opzij deed. In de statige hal van het oude huis nam hij hun jassen aan, waarna hij ze doorgaf aan een lagere bediende die achter hem stond. ‘Meneer Bernd, uw ouders verwachten u beiden in de bibliotheek.’ Terwijl hij de entree door liep en een deur opende voegde hij eraan toe: ‘Uw zuster zal weldra ook haar opwachting maken.’

‘O, Yvette is er ook,’ constateerde Romy.

‘Is meneer Wolfgang ook aanwezig?’ vroeg Bernd hoopvol aan meneer Giacomo.

‘Nee meneer, uw zwager was verhinderd, naar ik heb begrepen.’

‘Ach, dat is spijtig.’ Bernd liep achter Romy aan, via de Chinese theekamer naar de bibliotheek.

Langs de muren stonden kamerhoge kasten van donker kerseenhout waarin allerlei boeken in lange rijen geordend waren. Veel in leer gebonden, sommige waren oud of zeldzaam, waardevol ook, een erfenis van zijn grootouders van zijn moeders kant. Zijn ouders lieten ze onderhouden als ornamenten, maar er was geen publiek om ermee te kunnen koketteren, pronken hoorde niet bij zijn familie.

Romy begroette haar schoonmoeder Ghislaine door een wang op haar wang te leggen, terwijl Bernd op zijn vader afliep en hem een ferme handdruk gaf, om daarna te wisselen. Hun begroetingen waren beleefd maar ook welgemeend.

‘Fijn dat jullie er zijn, ga zitten,’ zei zijn vader met een uitnodigend gebaar. Ze namen plaats op een van de sofa’s rond de schouw waarin een klein haardvuur brandde.

‘Willen jullie iets eten of drinken?’ vroeg Ghislaine.

‘Ik zie dat jullie aan de sherry zijn,’ zei Bernd. ‘Voor mij een koffie en een glas amaro.’

‘Alleen koffie graag, maman,’ antwoordde Romy.

Haar schoonmoeder vond het attent dat Romy haar altijd met ‘maman’ aansprak en kon het dan ook ten zeerste waarderen. Ghislaine was sowieso verzot op haar schoondochter, want ze was van geboorte al afkomstig uit de binnenste kring; Romy was niet alleen de echtgenote van hun zoon, maar had ook andere kruislingse familiebanden. Ze was een telg van een van oorsprong Italiaanse familie waar ze al eeuwen een sterke band mee hadden. Je moest tot vroeg in de achttiende eeuw terug om de eerste verbintenis te vinden tussen de voorouders van de familie Almsburg Diepenbronck en de familie Tiempa di Sanguino, waar Romy uit afkomstig was.

Ghislaine belde voor de huisbediening en gaf de wensen van haar zoon en schoondochter aan meneer Giacomo door, waarop deze de bibliotheek weer verliet.

‘Ik dacht dat Yvette er ook was,’ merkte Bernd op.

‘Ze komt zo,’ zei zijn moeder beslist, met een gebaar dat zoveel betekende als ‘je kent Yvette’. ‘We wachten nog even op haar.’

Ze wisselden wat algemeenheden uit over de reis, hoe ze de jaarwisseling beleefd hadden en deden de obligate navraag naar de gezondheid, totdat Yvette als een wervelwind de bibliotheek binnenkwam. Ze droeg een kanariegeel overhemd met daaroverheen een groene spencer boven een roze-paarse broek met extreem wijde pijpen.

‘Aha,’ riep ze nadat ze de deur open had gegooid. ‘Daar

hebben we broertje en zijn liefvallige echtgenote!’ Ze kuste Bernd en daarna op afstand Romy, waarna ze met haar benen schuin en aaneengesloten op het randje van een stoel plaatsnam, de handen in haar schoot gevouwen.

‘Modern en toch charmant, heel bijzonder,’ begon Romy in een toonaard die het midden hield tussen ironie en een gemeend compliment.

De butler bracht de amaro en de koffie, schonk deze voor Bernd en Romy in en terwijl hij het uitserveerde vroeg Yvette hem: ‘Meneer Giacomo, wilt u zo vriendelijk zijn mij wat champagne te brengen?’

‘Natuurlijk mevrouw,’ antwoordde de huisknecht en vertrok even geruisloos als hij gekomen was.

‘Iets te vieren?’ vroeg Gishlaine op ijzige toon.

‘Wellicht,’ antwoordde Yvette luchtig, waarop ze zich tot Bernd richtte. ‘En ... hoe is het met mijn kleine broertje en zijn bevallige, maar ietwat klassiek geklede vrouwtje?’ Ze pakte een kistje van het rooktafeltje naast haar stoel, nam er een sigaret uit en stak deze aan met een zware zilveren tafelaansteker.

‘Prima,’ was Romy haar man voor, ‘en hoe gaat het met jullie?’

Yvette knipperde een paar keer snel en theatraal met haar ogen, waarna ze de geïnhaleerde tabaksrook hoorbaar uitblies. ‘Dank je voor de belangstelling,’ zei ze alsof ze verbaasd was dat Romy in haar geïnteresseerd was. ‘Met Marcus, Wolfgang en mij gaat het uitstééékend.’

‘Yvette, ophouden met die onzin,’ zei Gishlaine beheerst, haar irritatie onderdrukkend.

‘Ja moeder,’ antwoordde ze gespeeld gedwee.

‘En dan is ze inmiddels al vierentwintig,’ verzuchtte Gishlaine, ‘met de verantwoordelijkheid voor een driejarig